

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник для студ. і викл. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 1998. 558 с.
2. Багрій Т. В. Виконавська компетентність як ресурс творчого розвитку майбутнього педагога-музиканта. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2020. № 1. С. 53–59.
3. Барсукова Н. С. Зміст педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 1 (334). Черкаси: ЧНУ, 2015. С. 3–7.
4. Ленд'єл-Сяркевич А.А. Методика навчання за кваліфікацією (фортепіано). Мукачєво: МДУ, 2017. 127 с.
5. Юник Д. Г. Виконавська надійність митців музичного мистецтва: концептуальний аспект. Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Галини Микитівни Падалки: колективна монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. С. 121–150.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-86>

РОЛЬ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ТА ЙОГО ВЗАЄМОДІЯ З ВИКОНАВЦЯМИ

Пом'яновська Н. В.

*концертмейстер кафедри музичного мистецтва
Інститут мистецтв Волинського національного університету
імені Лесі Українки*

Мельник Л. В.

*концертмейстер
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

Сучасне виконавство сформувалося таким чином, що постало питання у необхідності піаніста-концертмейстера. Адже фортепіанна партія підсилює вокальну фактурним викладом та доповнює художню цінність музичного твору.

Піаніст на сучасному етапі викладання повинен володіти не тільки педагогічними навиками, а ще й уміти виконувати музичні твори сам та в ансамблі з іншими виконавцями.

У музикознавчій літературі, не зважаючи на розповсюдженість професії піаніста-концертмейстера немає ґрунтовних досліджень системних механізмів творчої взаємодії піаніста-концертмейстера та соліста. Відсутність спеціалізованого курсу вивчення концертмейстерського мистецтва, спонукає до необхідності дослідження такого виду ансамблевої творчості як соліст-концертмейстер [2].

Піаніст-концертмейстер повинен уміти працювати в кількох напрямках:

- з вокалістами;
- з інструменталістами;
- з диригентом;
- з камерним ансамблем;
- з хором;
- з хореографічним колективом.

Для якісного тандему потрібна взаємодія та узгодження усіх музичних елементів задля реалізації здійснення розкриття художнього твору:

- динаміки та фразування;
- виконавських штрихів;
- темпу та агогічних змін;
- інтерпретації.

Виконання музичного твору з солістом вимагає особливої уваги, адже у такому поєднанні немає стабільності. Музичний номер залежить від самої ситуації виступу, залу, соліста чи навіть диригента всупереч тому, що підготовлений заздалегідь і усі виконавські моменти узгоджені. Це і динаміка (основна та побічні кульмінації, фразовані наголоси, рухома динаміка); і ритм (паузи, фермати); і інтонація (акценти, слухова увага) та інші моменти [2].

Робота соліст-концертмейстер розвиває гармонічний та виконавський слух, тренує концентрацію та слухову увагу, адже треба слухати не тільки себе а й партнера.

При цьому, концертмейстеру треба взаємодіяти з виконавцем – прискорюючи або сповільнюючи темп, стихаючи або голосніше. Акомпаніатор слідкує за тим, аби надати вокалісту-виконавцю підтримку, дотримуючись балансу звучання і динамічно рівномірного збалансованого звуку.

Відповідного узгодження потребують початок і закінчення звучання – такого як увага та кивок головою. В диригентському жесті це відображається як ауфтакт у правій руці та у відповідному характері твору.

Закінчення фрази, частини чи музичного твору також потребує синхронності виконання, адже тут можливе подовження через фермату або ж навпаки коротке зняття в залежності від довжини тривалості або ж паузи. Важливим технічним елементом є зняття рук з фортепіано або ж ноги з педалі.

Науковці зазначають взаємодію двох важливих елементів: горизонталі як послідовного протікання та вертикалі як «переживання» в одночасності.

Зазначимо що характерним музичним прийомом є *rubato* («вільний темп»). Він часто використовується В. А. Моцартом Р. Шуманом Ф. Мендельсоном Ф. Шопеном Й. Брамсом та іншими композиторами-романтиками задля передачі тонких емоційних відчуттів у музиці психологічних станів та загостреності.

Істотно відрізняються психологічні якості піаніста, що працює з професійними виконавцями–вокалістами та інструменталістами, та концертмейстера в музичних школах та музичних коледжах. А психологічне обличчя піаніста-виконавця істотно відрізняється від обличчя концертмейстера.

Концертмейстер працює з різними виконавцями і надважливим фактором соліста є перебування в творчому стані та відчуття емоційної підтримки концертмейстера. Основні риси, що характеризують майстерність концертмейстера, є не стільки виконавсько-специфічними, а психологічними. Психологічний фундамент професійної діяльності це взаємодія між концертмейстером і солістом. Отже творча взаємодія виконавців залежить від відпрацьованих деталей щоденних репетицій та дружньої атмосфери.

Професія концертмейстера – це покликання, майстерність, вміння спілкуватися, творити та переживати музику [1].

Література:

1. Молчанова Т. О. Системні механізми творчої лабораторії піаніста-концертмейстера і соліста. Науковий вісник Донбасу, 2013. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення 03.05.2024).
2. Повзун Л. І. Наукові і художні аспекти мистецької діяльності піаніста-концертмейстера: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2005. 16 с.